

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового
регулювання економіки
Протокол № 1 від 2.09.2024 р.

ПОГОДИЄНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВИХ ВІДНОСИН
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань

08 Право

Спеціальність

081 Право

Освітній рівень

перший (бакалаврський)

Освітня програма

Правове регулювання економіки

Статус дисципліни

вибіркова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробники:

д.ю.н, професор

Юлія КИРИЧЕНКО

Завідувач кафедри
правового регулювання
економіки

Юрій ШИНКАРЬОВ

Гарант програми

Лариса ЄРОФЄЄНКО

**Харків
2024**

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Правове регулювання страхових відносин» є вибірковою освітньою компонентою підготовки за освітньою програмою «Правове регулювання економіки» першого (бакалаврського) рівня. Вивчення навчальної дисципліни сприяє розвитку загальної правової культури, дає глибокі знання в сфері страхових відносин.

Актуальність навчальної дисципліни базується на вивченні здобувачами вітчизняного досвіду, світових засад правового регулювання страхових відносин, аналіз їх практичного застосування, що забезпечує формування у здобувачів демократичного світогляду.

Дисципліна «Правове регулювання страхових відносин» забезпечує особистий і професійний розвиток здобувача та спрямована на формування комплексу знань, що є необхідною складовою прийняття правильних рішень та захисту прав у сфері страхових правовідносин.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі права, вивчення правових підстав страхової діяльності, орієнтування здобувачів на оволодіння страховою термінологією; сприяння формуванню у здобувачів глибоких теоретичних знань, практичних вмінь та навичок щодо аналізу норм страхового законодавства і застосуванням цих норм на практиці, при складанні договорів страхування, захисту порушених прав; підвищення правової культури і правосвідомості, а також виховання у здобувачів правового мислення, подальше розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Головні *завдання* навчальної дисципліни полягають у формуванні у здобувачів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення професійної діяльності, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів здобувачів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з порядком реалізації та захисту прав у сфері страхування, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами та складання юридичних документів у сфері страхових правовідносин.

Предметом навчальної дисципліни є основні закономірності та особливості розвитку і функціонування інститутів страхування, що ґрунтуються

на відповідних напрямках наукових досліджень, а також сукупність суспільних відносин, що виникають в процесі здійснення страхової діяльності, відносини з приводу організації та розвитку страхового ринку і державного регулювання страхової діяльності, розглядаються умови особистого, майнового страхування, страхування відповідальності, перестрахування з позицій вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Об'єктом навчальної дисципліни є правові відносини, що врегульовані нормами страхового права.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 3.	ЗК1. ЗК3. ЗК6. ЗК7. СК7. СК8. СК9. СК10. СК12. СК13.
РН 5.	ЗК1. ЗК2. ЗК3. ЗК8. СК7. СК8. СК9. СК10. СК12. СК13.
РН 9.	ЗК1. ЗК2. ЗК3. ЗК8. ЗК13. СК7. СК8. СК9. СК10. СК11. СК12. СК13.
РН 13.	ЗК1. ЗК2. СК7. СК8. СК9. СК10. СК12.
РН 18.	ЗК2. ЗК3. ЗК11. ЗК13. СК7. СК8. СК9. СК12. СК13. СК16.
РН 20.	ЗК1. ЗК3. ЗК7. ЗК11. ЗК13. СК7. СК8. СК9. СК10. СК11. СК12. СК13. СК16.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Загально-правові засади страхування

Передумови появи і розвитку страхування за кордоном і в Україні. Виникнення страхового права і страхового законодавства. Предмет і метод страхового права.

Поняття страхування та його ознаки. Принципи та значення страхування.

Функції страхування. Компенсаційна, ощадна, превентивна, контрольна та інші функції страхування.

Поняття, зміст та елементи страхових правовідносин.

Тема 2. Державне регулювання страхової діяльності в Україні

Поняття страхового законодавства. Система страхового законодавства. Специфіка нормативних актів, що регулюють здійснення страхової діяльності. Закон України “Про страхування”. Проблема кодифікації страхового законодавства.

Державне регулювання і нагляд за страховою діяльністю. Система державного нагляду за страховою діяльністю. Повноваження Спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг, органів, здійснюючих регулювання страхової діяльності. Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності.

Форми контролю і нагляду за страховою діяльністю в Україні. Види санкцій та засобів впливу (приписи, призупинення діяльності, обмеження діяльності, відкликання ліцензії), які застосовуються до страхових компаній, порядок їх застосування.

Тема 3. Правове становище, порядок утворення та діяльності страховиків в Україні.

Поняття та види страховиків. Процедура утворення страхової компанії. Ініціативна, організаційна і легалізаційна стадії утворення страхової компанії. Зміст дозвільного порядку утворення страхової компанії. Правосуб'єктність страхової компанії. Момент виникнення правосуб'єктності страхової компанії.

Організаційно-правові форми страхової діяльності. Державне, акціонерне, кооперативне, взаємне страхування. Спеціалізація страхових компаній.

Легалізація (реєстрація, спеціальний порядок ліцензування). Поняття та зміст засновницьких документів. Зміст Правил страхування, вимоги, що подаються до них. Легалізація статутного капіталу, вимоги до його розміру та порядку формування. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій.

Внутрішня структура (підрозділи, основні та допоміжні відділи) страхових компаній. Органи правління страхової компанії, їх компетенція. Утворення відокремлених підрозділів, об'єднань страховиків.

Права і обов'язки страхової компанії.

Поняття і форми припинення діяльності страхової компанії (ліквідація, реорганізація, банкрутство і санація). Порядок задоволення вимог кредиторів у

разі банкрутства страхової компанії.

Тема 4. Правове регулювання діяльності страхових посередників.

Поняття посередницької діяльності. Поняття і види страхових посередників в Україні.

Особливості реєстрації і наступної легалізації діяльності страхових посередників. Правовий статус, функції, кваліфікаційні, легалізаційні та інші вимоги що до регламентації їх прав та обов'язків.

Перелік страхових послуг, що надають страхові посередники. Обмеження у діяльності страхових посередників. Взаємовідносини страхових посередників і страхових компаній.

Укладення агентської угоди. Порядок здійснення прав страхових посередників. Відповідальність страхових посередників. Інші вимоги до страхових посередників. Переваги та недоліки залучення посередників до страхової справи для страхових компаній. Аквізиція (продаж страхових полісів, укладення договорів страхування) страховими посередниками.

Тема 5. Класи та види страхування.

Поняття та класифікація класів страхування.

Поняття та класифікація видів страхування (майнове, особисте, страхування відповідальності та ін.).

Класифікація страхування за об'єктами.

Тема 6. Договір страхування.

Поняття, юридична природа, характеристика договору страхування.

Порядок укладення договору страхування. Практичні рекомендації з укладення договорів страхування. Попередня підготовка до укладання договору страхування. Форма договорів страхування. Види і правове значення страхового полісу.

Визначення страхового ризику. Види і ознаки страхового ризику.

Права та обов'язки суб'єктів страхових зобов'язань.

Страхові тарифи, платежі і премії. Визначення розміру франшизи. Види франшиз.

Виконання договорів страхування. Розірвання, зміна договорів страхування.

Підстави визнання договору страхування недійсним.

Підстави та наслідки припинення зобов'язань сторін по договору страхування. Контроль за виконанням договорів. Відповідальність сторін за невиконання страхових зобов'язань.

Тема 7. Страхові ризики та правові наслідки настання страхового випадку.

Поняття та зміст страхового ризику. Види ризиків. Об'єкт ризику. Особливості встановлення страхових тарифів, премій, компенсацій.

Поняття і ознаки страхового випадку. Обов'язки сторін при настанні страхового випадку. Закріплення наслідків страхового випадку.

Юридичні наслідки настання страхового випадку (умови виплати страхових сум і страхового відшкодування, визначення їх розмірів). Максимальна страхова сума в межах якої страхова організація несе зобов'язання у випадку настання страхового випадку. Фактори, що визначають можливість страхових виплат.

Встановлення причин і обставин настання страхового випадку. Акт про настання страхового випадку. Порядок з'ясування відповідності страхового випадку і встановленого обсягу страхової відповідальності. Документальне підтвердження настання страхового випадку. Правове положення аварійних комісарів.

Визначення розміру страхового відшкодування і його одержувача. Виплата страхового відшкодування. Підстави відмови і звільнення від обов'язку виплати страхових відшкодувань.

Оскарження незаконних дій страхової компанії. Відповідальність страховика за несвоєчасну виплату страхової суми (страхове відшкодування). Межі страхового відшкодування.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 8. Правове регулювання особистого страхування

Страхування життя та його основні види. Програми страхування життя.

Страхування пенсій (ренти).

Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

Окремі види обов'язкового особистого страхування. Добровільне індивідуальне і колективне страхування від нещасних випадків.

Медичне страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Умови обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування.

Тема 9. Правове регулювання майнового страхування

Страхування майна юридичних осіб. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств. Страхування технічних ризиків. Страхування фінансово-кредитних ризиків.

Страхування транспортних засобів. Страхування вантажів.

Страхування майна громадян.

Тема 10. Правове регулювання страхування відповідальності

Страхування відповідальності та його види. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страхування цивільної відповідальності перевізника. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності роботодавців. Страхування відповідальності

товаровиробників за якість продукції. Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

Тема 11. Правове регулювання перестрахування

Сутність, теоретичні основи перестрахування. Методи перестрахування.
Форми проведення перестрахувальних операцій.
Співстрахування та механізм його застосування

Тема 12. Правове регулювання страхової діяльності в зарубіжних країнах

Підходи до здійснення правового регулювання страхування в зарубіжних країнах.

Моделі регулювання страхового ринку в зарубіжних країнах.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Визначити загально-правові засади страхування
Тема 2. Завдання 2.	Надати характеристику державного регулювання страхової діяльності в Україні
Тема 3.Завдання 3.	Вивчити правове становище, порядок утворення та діяльності страховиків в Україні
Тема 4. Завдання 4.	Визначити правовий статус страхових посередників
Тема 5. Завдання 5.	Визначати класи та види страхування
Тема 6. Завдання 6.	Надати юридичну характеристику договору страхування
Тема 7. Завдання 7.	Вивчити поняття страхових ризиків та дослідити правові наслідки настання страхового випадку
Тема 8. Завдання 8.	Надати характеристику особистого страхування

Тема 9. Завдання 9.	Надати характеристику майнового страхування
Тема 10. Завдання 10.	Надати характеристику страхуванню відповідальності
Тема 11. Завдання 11.	Надати характеристику перестрахованню
Тема 12. Завдання 12.	Проаналізувати досвід страхової діяльності в зарубіжних країнах

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3.

Перелік самостійної роботи

Тема 1-12.	Вивчення лекційного матеріалу та нормативної бази.
Тема 1-12.	Підготовка до практичних занять.
Тема 12.	Виконання індивідуального завдання.
Тема 7, 12.	Виконання творчого завдання.
Тема 7, 12.	Написання модульних контрольних робіт.
Тема 1-12.	Підготовка до екзамену (іспиту).

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та години самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1-12), проблемна лекція (Тема 8-10).

Наочні (візуалізація (Тема 1-12).

Практичні (практична робота (Тема 1-12), кейс-метод (Тема 3, 6-9).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості

здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

- для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) - 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним - 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

- для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) - сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: виконання практичних завдань (30 балів), письмові контрольні роботи (10 балів), творчі роботи (презентації) (10 балів), індивідуальне завдання (10 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Навчальна дисципліна

“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВИХ ВІДНОСИН”

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Спеціальність 081 «Право»

Освітня програма «Правове регулювання економіки»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1.

I. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА
ТЕСТИ (максимальна кількість балів за
виконання цього завдання – 15):

1. Суб'єктами страхування є:

- а) страхувальник, страховик, застрахований, страхові агенти, страхові брокери
- б) саме ризик, який може відбутися, а може й ні
- в) життя, майно, грошові кошти, матеріальні цінності, відповідальність різних видів, договірні обов'язки, в тому числі щодо лізингу, транспорту, вантажів, інших інтересів громадян та юридичних осіб
- г) лише страховик та страхувальник}

2. Об'єктами страхування є:

- а) страхувальник, страховик, застрахований, страхові агенти, страхові брокери
- б) саме ризик, який може відбутися, а може й ні
- в) життя, майно, грошові кошти, матеріальні цінності, відповідальність різних видів, договірні обов'язки, в тому числі щодо лізингу, транспорту, вантажів, інших інтересів громадян та юридичних осіб
- г) життя та здоров'я людини}

3. Предметом страхування виступає:

- а) страхувальник, страховик, застрахований, страхові агенти, страхові брокери
- б) саме ризик, який може відбутися, а може й ні
- в) життя, майно, грошові кошти, матеріальні цінності, відповідальність різних видів, договірні обов'язки, в тому числі щодо лізингу, транспорту, вантажів, інших інтересів громадян та юридичних осіб
- г) виключно майно, транспорт та відповідальність}

4. Яку функцію не виконує страхування?

- а) заощадження коштів
- б) превентивну
- в) регулятивну
- г) формування та невикористання спеціалізованого грошового фонду}

5. З наведеної далі інформації вибрати принципи страхування.

- а) максимальна сумлінність сторін страхового договору, суброгація, контрибуція, наявність страхового інтересу та страхового ризику
- б) суброгація та страховий інтерес
- в) суброгація, контрибуція, повна сплата страхових премій та відсутність простроченої заборгованості за кредитами

г) законність, суброгація, регрес, страховий інтерес}

6. Страховий агент є уповноваженою особою:

- а) страховика
- б) страхувальника
- в) брокера
- г) перестраховика}

7. Договір страхування не відноситься до реальних договорів, тому що:

- а) для його укладення потрібна тільки усна домовленість
- б) для його укладення потрібна тільки письмова заява страхувальника
- в) він починає діяти тільки після внесення першого страхового платежу
- г) він починає діяти тільки після нотаріального посвідчення}

8. Правила страхування - це:

- а) нормативні документи, що визначають порядок страхування, розробляються Кабінетом міністрів
- б) документи, що регламентують діяльність страхових компаній і розробляються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг
- в) правила внутрішнього розпорядку страховика
- г) умови страхування, що розробляються страховиком самостійно і підлягають затвердженню в уповноваженому органі з питань нагляду за страховим ринком у складі ліцензійної справи}

9. Основний обов'язок страхувальника згідно з укладеним договором страхування:

- а) своєчасно повідомити про страховий випадок
- б) своєчасно сплатити страхову премію
- в) повідомляти страхувальникові про всі зміни, що стосуються застрахованого ризику
- г) зібрати всі довідки компетентних органів, що підтверджують факт настання страхового випадку}

10. Договір страхування припинить свою дію у разі:

- а) наявності третьої винної особи
- б) надання недостовірних даних про страховий випадок
- в) несвоєчасного повідомлення про страховий випадок
- г) закінчення терміну страхування}

11. Страхова сума – це:

- а) сума компенсації, що її виплачує страховик страхувальникові за збиток, спричинений застрахованому майну страховим випадком
- б) межа грошових зобов'язань страховика щодо компенсації завданих

страховою подією збитків страхувальникові (застрахованому)

в) це ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування

г) сума страхового платежу}

12. Дія договору страхування вступає в силу:

а) з моменту підписання

б) з початку терміну страхування

в) з моменту сплати страхових внесків

г) з моменту настання страхового випадку}

13. Плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховику відповідно до договору страхування, називається:

а) страховим тарифом

б) страховою сумою

в) страховою премією

г) страховою франшизою}

14. Чим відрізняється брокер від агента:

а) не має жодних відмінностей

б) кількістю працівників

в) розміром отриманих страхових платежів

г) брокер завжди представляє інтереси страхувальника}

15. Чи можна протягом строку дії договору страхування вносити зміни до його змісту?

а) так

б) ні

в) з дозволу Уповноваженого органу

г) з дозволу Кабінету Міністрів України}

II. ВІДКРИТЕ ПИТАННЯ (максимальна кількість балів за виконання цього завдання – 10):

Надайте юридичну характеристику страхуванню життя.

III. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ (максимальна кількість балів за виконання цього завдання – 15):

Страхова компанія «Х» планує отримати ліцензію на здійснення страхування життя. До органу ліцензування страховик подає наступні документи: копії установчих документів та копію свідоцтва про реєстрацію; довідку банку, що підтверджує сплачений фонд у розмірі 1 млн. євро; правила

(умови) страхування; економічне обґрунтування запланованої страхової діяльності; інші необхідні документи.

Обґрунтуйте, чи буде надана ліцензія страховій компанії. Протягом якого терміну Уповноважений орган має розглянути подані документи?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ РОБІТ

Екзаменаційний білет включає 15 тестів, 1 відкрите питання та 1 практичне завдання. Кожне з завдань оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності. Сумарна кількість балів складає 40 балів.

Тести.

Вірна відповідь на тестове питання оцінюється в 1 бали. Максимальна кількість балів – 15

Відкрите питання.

Максимальна оцінка завдання - 10 балів, із них:

10 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу.

9 - 8 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабе знання додаткової літератури.

7-6 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, здобувач відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

5-4 передбачає неповні знання здобувача основної літератури; здобувач лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недосить правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

3 - 1 балів ставиться, коли здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли здобувач не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

Практичне завдання.

Практичне завдання – ситуаційне завдання (кейс) 1 шт.

Здобувачу надається життєва ситуація, а йому слід вирішити яку норму права і як саме слід застосовувати у цій ситуації.

Максимальна оцінка за виконання практичних завдань становить **15 балів**, із них:

15 - здобувач повністю володіє системними знаннями навчального матеріалу, дає абсолютно правильну аргументовану відповідь з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. Відповідь повна, логічна, містить аналіз і систематизацію. В кінці дає проаналізований та обґрунтований висновок ситуаційного завдання.

14 - здобувач повністю володіє системними знаннями навчального матеріалу, дає абсолютно правильну аргументовану відповідь з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. При вирішенні ситуаційного завдання припускається окремих незначних нечіткостей.

13 - здобувач вирішує ситуацію повністю, з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. Його відповіді в цілому правильні, логічні і достатньо обґрунтовані з незначними помилками.

12 - здобувач вирішує ситуацію неповно, допущені суттєві погрішності. Відповідь дає без посилань або з неправильними посиланнями на відповідні статті законодавства або вказуючи при цьому неправильний нормативний акт/акти. З окремими помилками дає визначення основних понять, може частково аналізувати навчальний матеріал.

11 - здобувач вирішує ситуацію неповно, з суттєвими помилками. Посилання на відповідні статті законодавства та/або вказівки на правильний нормативний акт/акти не застосовує. Висловлює у висновках лише свою думку чи своє бачення вирішення ситуаційного завдання, припускається значної кількості помилок.

10 - здобувач ситуацію розкриває неповно або зовсім не розкриває. Посилання на відповідні статті законодавства та/або вказівки на правильний нормативний акт/акти відсутні. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, без відтворення окремих норм, припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається із значними труднощами

при аналізі та порівнянні різних явищ та процесів, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

9 - здобувач вирішує ситуацію з посиланням на відповідні статті законодавства, вказуючи при цьому правильний нормативний акт/акти. Але висновок суперечить зазначеним нормативним актам.

8-6 - здобувач ситуацію розкриває неповно або зовсім не розкриває. Посилання на відповідні статті законодавства та/або вказівки на правильний нормативний акт/акти зазначає, але висновок робить зовсім інший, що суперечить зазначеному законодавству.

5-3 - здобувач правильно вирішити ситуацію не може. Володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворювання окремих фактів, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні різних явищ та процесів.

2 - здобувач зазначає лише статті законодавства та/або вказівки на нормативний акт/акти, обґрунтування та визначення відповіді відсутні.

1 - здобувач не володіє навчальним матеріалом, виконати завдання не може. Висловлює свою думку без посилань на законодавство.

0 - здобувач не володіє навчальним матеріалом, виконати завдання не може.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст. 461. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст. 462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
5. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В. В. – Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. – 307с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/80338856-01e5-4c63-bab1-57c0afa921f1/content>
6. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. – 328 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/1/O_Sosnovska_NP_Strahovanie_2021_FITU.pdf
7. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. – 221 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/Tereshchenko_Posibnyk - STRAKHUVANNYA.pdf
8. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко [та ін.]; за заг. ред. І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 215 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29052>

Додаткова

9. Временко Л. В. Розвиток сільськогосподарського страхування в Україні / Л. В. Временко, О. В. Корват // Фінанси суб'єктів господарювання в умовах трансформації економічних відносин : монографія / за ред. д.е.н, О. О. Солодовнік. – Харків : Лідер, 2020. – С. 114-134. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24850>
10. Давиденко Д. О. Діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] / Д. О. Давиденко, В. Д. Шорох // Наукові дослідження молоді з проблем європейської інтеграції : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів, 06 квітня 2023 р. : тези допов. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – С. 101-103. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29845>
11. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А.

Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059087.pdf>

12. Клапків Ю. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.

13. Корват О. В. Страхова кооперація як стратегічний напрямок розвитку страхового ринку / О. В. Корват // Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : матеріали II міжнар. наук.-пр. конф., м. Херсон, 28 квітня 2020 р. – Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2020. – С. 713-714. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23031>

14. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2020. 152с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7258/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%A3%D0%9C.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Інформаційні ресурси

15. www.rada.gov.ua – Офіційний портал Верховної Ради України

16. www.kmu.gov.ua – Урядовий портал.

17. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

18. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НАУКОВА БІБЛІОТЕКА Національного університету "Києво-Могилянська академія".

19. www.legality.kiev.ua – електронний каталог Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого

20. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11947> – сторінка курсу на платформі Moodle (ПНС ХНЕУ ім. Семена Кузнеця)